

JOURNAL OF POLYMER SCIENCE: PART A-1

Η εθνογράφος της μνήμης

Το Νομπέλ Λογοτεχνίας απονεμήθηκε στη συγγραφέα Ανί Ερνό για το σύνολο του έργου της

Του ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Ο Γάλλος εκδότης Ζακ Τεστάρ έλεγε ότι «το λογοτεχνικό της πρότζεκτ είναι να γράψει για τη ζωή της και να φτάσει με κάποιον τρόπο στην αλήθεια της». Η ίδια δήλωνε απλώς «εθνογράφος του εαυτού» της και χαρακτήριζε «αναιδεια» την επίδειξη των συναισθημάτων του συγγραφέα σε ένα βιβλίο – «είναι σαν να κλάις στον ώμο του αναγνώστη», έλεγε και παρότρυνε το κοινό να διαλέξει αν όσα έγραφε είναι μυθιστόρημα ή αυτοβιογραφία. Η Σουηδική Ακαδημία, πάντως, ήξερε γιατί απένειμε χθες στη συγγραφέα Ανί Ερνό το Νομπέλ Λογοτεχνίας: «για το θάρρος και την κλινική οξυδέρκεια με την οποία αποκαλύπτει τις ρίζες, την αποξένωση και τους συλλογικούς περιορισμούς της προσωπικής μνήμης».

Γεννημένη το 1940 στην επαρχιακή κομόπολη Ιβτό της Νορμανδίας, η Ανί Ερνό μεγάλωσε σε ένα περιβάλλον που, σύμφωνα με τα λόγια του Αντερς Ολσον, του προέδρου της επιτροπής Νομπέλ, ήταν «φτωχό αλλά φιλόδοξο». Οι γονείς της είχαν ένα παντοπωλείο-καφέ, με τη βοήθεια του οποίου είχαν καταφέρει να μειώσουν τα άγχη της επιβίωσης, τα οποία ωστόσο δεν απουσίασαν από τη λογοτεχνία της Ερνό: πάλι σύμφωνα με τον Ολσον, η Γαλλίδα συγγραφέας έφθασε με το λογοτεχνικό έργο της να διερευνά «μία ζωή σημαδεμένη από τις ανισότητες που έχουν να κάνουν με το φύλο, τη γλώσσα, την κοινωνική τάξη».

Η βράβευση της Ανί Ερνό σημαίνει ότι το Νομπέλ Λογοτεχνίας φθάνει στη Γαλλία για 16η φορά.

Με μια πρόζα επίπεδη και κοφτερή σαν μαχαίρι, όπως θα τη χαρακτήριζε η ίδια, που διαθέτει συχνά ένα ύφος σχεδόν ημερολογιακό, ενίοτε ωμά αποκαλυπτικό («πάντα ήθελα να γράψω ένα βιβλίο που θα με έκανε να μην μπορώ να κοιτάξω τους άλλους στα μάτια», έχει πει), αλλά έχοντας επίσης δεχθεί και επιρροές από την καταβύθιση στο παρελθόν που επιχείρησε ο Μαρσέλ Προυστ και από την κριτική στην εξουσία που άσκησε η κοινωνιολογία του Πιερ Μπουρντιέ, η Ανί Ερνό (αρκετά έργα της οποί-ας κυκλοφορούν στην Ελλάδα

Πρόζα επίπεδη και κοφτερή σαν μαχαίρι και ύφος σχεδόν ημερολογιακό χαρακτηρίζουν τα βιβλία της.

από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, σε μετάφραση Ρίτας Κολαϊτή), έγινε διεθνώς γνωστή με το τέταρτο βιβλίο της, «Ο τόπος», του οποίου οι εκατό μόλις σελίδες φιλοτεχνούν ένα αμερόληπτο πορτρέτο του πα-

τέρα της και του κοινωνικού περιβάλλοντος που τον διαμόρφωσε. Στο «Μια γυναίκα», που ισορροπεί μεταξύ μυθοπλασίας, κοινωνιολογίας και ιστορίας, ο φακός στρέφεται στη μητέρα της και τις αντιξοότητες που τόσο γενναία αντιμετώπισε. Στο περίφημο «Γεγονός», η κινηματογραφική μεταφορά του οποίου κέρδισε πέρυσι τον Χρυσό Λέοντα στη Βενετία, καταγράφει κλινικά και αποστασιοποιημένα την παράνομη άμβλωση που έκανε στα 23 της. Και στα «Χρόνια», την πρώτη «συλλογική αυτοβιογραφία» όπως έχει χα-

ρακτηριστεί, παρέδωσε ένα «κοινωνιολογικό έπος» του σύγχρονου δυτικού κόσμου.

Οικουμενική βαρύτητα

Σημαίνουν άραγε τα πα-ραπάνω –και ειδικά το θέμα που πραγματεύεται στο «Γεγονός»– ότι η βράβεισή της έχει κάποιο μήνυμα συμβατό με την εποχή, όπως ερωτήθηκε χθες ο Αντερς Ολσον; «Εστιάζουμε στη λογοτεχνία και τη λογοτεχνική ιδιότητα και δεν έχουμε κάποιο επιπλέον μήνυμα για τον κόσμο», απάντησε εκείνος μειδώντας. «Ωστόσο, είναι φυσικά επίσης σημαντικό για εμάς, ο νικητής να έχει με το έργο του μια οικουμενική βαρύτητα – να μπορεί να έχει απήχηση σε όλους. Νομίζω επομένως ότι το μήνυμα είναι πως αυτή είναι μια λογοτεχνία για όλους».

Σχολιάζοντας τη βράβεισή της, η ίδια η Ανί Ερνό δήλωσε απλώς ότι «είμαι πολύ περήφανη, είμαι χαρούμενη, βουάλα, αυτό είναι όλο». Σε λίγο παλαιότερη συνέντευξή της, εξάλλου, είχε πει ότι η επιτυχία δεν την επηρέασε καθόλου στο τι κάνει ή στο πώς βλέπει τον εαυτό της. «Ζω για να γράφω», έλεγε τότε, «και το μεγαλύτερο διάστημα γράφω εδώ, στο σπίτι μου. Καμιά φορά αναρωτιέμαι μήπως χάνω κάτι επειδή έχω υποτάξει τα πάντα στη συγγραφή. Όταν όμως διαβάζω το πλήθος των επιστολών με τις οποίες οι άνθρωποι μου λένε πόσο σημαντικά είναι για εκείνους τα βιβλία μου και πώς τους έχουν αλλάξει τη ζωή, σκέφτομαι: άξιζε τον κόπο. Ίσως για αυτό ακριβώς να βρίσκομαι εδώ».